

34, 8

լեռաբներ բոլոր յերկրների, միացի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽԱՀ ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄՍԱՏ

Պ Ե Տ Ս Կ Ա Ն Գ Բ Ա Պ Ա Լ Ա Տ

5810

ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ՄԵԾ
ԱՐՎԵՍՏԱԳԵՏ
ՄԱՔՍԻՄ ԳՈՐԿԻ
1868-1936

ՆԻԹՅՈՒՆ
ԲԱՐԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐԶ

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

1937

THE
FEDERAL
BUREAU OF INVESTIGATION
UNITED STATES DEPARTMENT OF JUSTICE
WASHINGTON, D. C.

MEMORANDUM FOR THE DIRECTOR

SUBJECT: [Illegible]

1. [Illegible]

2. [Illegible]

3. [Illegible]

Պրոլետարներ բոլոր յերկրների, միացե՛ք

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄԱՏ

Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Գ Ր Ա Պ Ա Լ Ա Տ

ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ՄԵԾ

ԱՐՎԵՍՏԱԳԵՏ

ՄԱՔՍԻՄ ԳՈՐԿԻ

1868—1936

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԽՍՀ ԼԺԿ ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐԶ.

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն

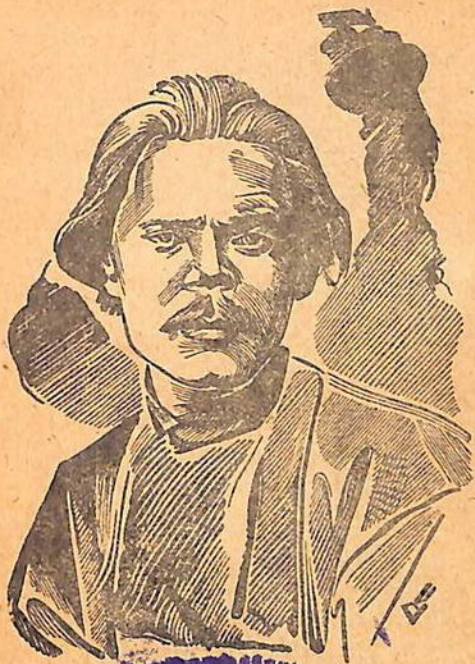
1937

Կազմեց՝ Ա. ԲԱՐԱՅԱՆ

Պատ. խմբագիր՝ Գ. Հակոբյան
Տեխ. խմբագիր՝ Ա. Բարայան

20160

ԼԵՆԻՆԸ ՄԱՔՍԻՄ ԳՈՐԿՈՒ ՄԱՍԻՆ

Գ Ո Ր Կ Ի Ն

անտարակույս պրոլետարական արվեստի խճորագույն ներկայացուցիչն է, վորը շատ բան է արել նրա համար և դեռ շատ բան կարող է անել:

Գ Ո Ր Կ Ի Ն

իր մեծ գեղարվեստական յերկերով ավելի քան ամուր է կապել իրեն Ռուսաստանի և ամբողջ աշխարհի բանվորական շարժման հետ:

Գ Ո Ր Կ Ի Ն

հեղինակուրդուն է պրոլետարական արվեստի գործում, այդ անվիճելի յէ:

Գ Ո Ր Կ Ի Ն

կասկած չկա, վոր հսկա գեղարվեստական տաղանդ է, վորը շատ ոգուտ է բերել և կրնրի համաշխարհային պրոլետարական շարժմանը:

ՎՈՂՋՈՒՅՆՆԵՐ

ՄԱՔՍԻՄ ԳՈՐԿՈՒ ԳՐԱԿԱՆ-ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՅՈՒԹՅԱՆ 40-ԱՄՅԱ ՀՈՐԵԼՅԱՆԻ
ԱՌԹԻՎ

ԸՆԿ. ՄՏԱԼԻՆԻ ՎՈՂՋՈՒՅՆԸ

Թանկագին՝ն Ալեքսեյ Մաքսիմովիչ
Սրտանց վողջունում եմ Ձեզ և
պինդ սեղմում եմ Ձեր ձեռքը: Ցան-
կանում եմ Ձեզ յերկար կյանք ու
աշխատանք՝ ի ուրախությամբ բոլոր
աշխատավորների և ի սարսափ բան-
վոր դատակարգի բոլոր քշամիկների:

Ի. ՄՏԱԼԻՆ

«Խորհրդ. Հայաստ.»

1932, սեպտ. 26. № 225.

ՀԱՄԿ(Բ)Կ ԿԵՆՏԿՈՄԻ ՎՈՂՋՈՒՅՆԻՑ

«ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմը ջերմագին
վողջունում է պրոլետարական մեծ
գրող Մաքսիմ Գորկուն: Իր աշխա-
տանքի գեղարվեստական ստեղծագոր-
ծություններով դառնալով միլիոնա-
վոր մասսաների սեփականությամբ,
Գորկին «ամուր կապեց իրեն Ռու-

սաստանի և ամբողջ աշխարհի բան-
վորական շարժման հետ» (Լենին) :
Մաքսիմ Գորկու անունը քանզի ու
մոտ է խորհրդային յերկրի աշխա-
տավորներին և այդ յերկրի տահման-
ներից շատ հեռու : վորպես մեծա-
գույն գեղարվեստագետ հեղափոխա-
կանի անունը, վորպես մարտնչողի
ցարիզմի դեմ, կապիտալիզմի դեմ,
միջազգային պրոլետարական հեղա-
փոխության համար, բոլոր յերկրնե-
րի աշխատավորներին կապիտալիզմի
լծից ազատելու համար» :

«Մորհրդ. Հայաստ.»

1932. սեպտ. 26, № 225.

ԽՍՀՄ-ի ԺՈՂ.ԿՈՄԽՈՐՀԻ
ՎՈՂԶՈՒՅՆԻՑ

«Գորկին հազարավոր քելերով
կապված լինելով խորհրդային Միու-
թյան աշխատավորների և հեղափո-
խական այն պայքարի հետ, վոր մը-
ղում է բանվոր դատակարգը ցարա-
կան կալվածատիրական իշխանու-
թյան ու կապիտալիզմի դեմ, իր մեծ
տաղանդի բացառիկ ուժով ծառայում
է պրոլետարական հեղափոխության

հաղթանակին, սոցիալիստական կռւի
տուրայի գործին» :

«Խորհրդ. Հայաստ.»»

1932, սեպտ. 26, № 225.

ԿԱՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ԱՆՀԱՇՏ ԹՇՆԱՄՈՒՆ

«Քեզ՝ վորպէս համաշխարհային
պրոլետարական գրականութեան հիմ
նադրին, կապիտալիզմի անհաշտ
քշնամուն, հակապատերազմական
կոնգրէսի կազմակերպիչներէից մեկին,
սոցիալիստական հայրենիքի պաշտ-
պանին, պրոլետարիատի մտածողին
ու արվեստագետին, 40-ամյա փառա-
հեղ գրական գործունէյութեան առ-
թիվ Ստալինի անվան Առաջին պետա-
կան ավտոգործարանի 20.000 ան-
դամից բաղկացած կոլեկտիվը հղում
ե իր բոցավառ պրոլետարական վող-
ջույնը...»

Մոսկւայի ընդ. Ստալինի
անվ. Առաջին պետական ավտո-
գործարանի բանվորներէ վող-
ջույնից :

«Правда», 1932, № 266.

Համամիութենական կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցության կենտրոնական կոմիտեն և ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդը խոր վըտով հայտնում են ուսական մեծ գրող, խոսքի հաննարեղ արվեստագետ, աշխատավորների անձնագրի բարեկամ, կոմունիզմի հաղթանակի համար մարտնչող ընկեր Ա.Լ.Բ.ՍԵՅ ՄԱՔՍԻՄՈՎԻՉ ԳՈՐԿՈՒ մահը. վորը տեղի ունեցավ Գորկայում, Մոսկվայի մոտ, հունիսի 18-ին:

ՀԱՄԿ(Բ)Կ ԿԵՆՏԿՈՄ

ԽՍՀՄ-ի ԺՈՂԿՈՄԽՈՐՀ

«Խորհրդ. Հայաստ.»

20 հունիսի, 1936, № 140.

Թող մեռա՛ծ լինիս... Բայց հոգով արի փաջերի յերգում դու մի՛շտ կըմնաս կենդանի տիպար և հպարտ մի կոչ- դեպ ազատութ՜յուն ու դեպի լո՛ւյսը:

Մ. ԳՈՐԿԻ, Բաղէյի յերգը

Գ Ո Ր Կ Ի Ն

— Խոսքի հանճարեղ
արվեստագետ եր:

Գրականագետներին, խոսքի վար-
պետներին այդ որինակը ցույց է
տալիս խոսքի ուժն աշխ ժամանակ,
յերբ այդ խոսքը ծառայում է մար-
դու ու մաղրկութեան յերջանկու-
թեան համար մղվող պայքարին,
յերբ այդ խոսքը համոզում է մարդ-
կանց ու ժողովուրդների սրտին:

Գորկիին— մեծ ժողովրդի
մեծ պարագայն եր:

Հատարակ մարդկանց, աշխատա-
վորներին Գորկիու որինակը ցույց
է տալիս, վոր մեր ժողովուրդը,
ինչպէս ի մյուս ժողովուրդները,
հարուստ է սրանձալի տաղանդնե-
րով, վորոնց անցյալում միայն բա-
ցառիկ դեպքերումն եր հաջողութեմ
դուրս սլըծնել դատարանի ձեռքից,
և վորոնց համար աշխատաւորի
յե բացվել դեպի բարդաւաճումը,
դեպի հաղթանակներն ու դեպի
վտառք:

Գորկիին— ա շ խ ա տ ա վ ո Ր ն Լ-
ր ի տ ն ձ ն ա զ ո չ ր ա Ր Լ-
կ ա մ ն Ե Ր ու Լ կ ն մ ու Լ ն ի զ-
մ ի չ ա մ ա Ր մ զ վ ո զ ո զ ա յ-
ք ա Ր ի վ ո զ Լ չ ն չ ո զ Ր :

Կարիք կա՞, արդյոք ապացույց-
ներ բերելու, վոր մարդկության լա-
վազունն զավակները, վորոնք հա-
սել են կուրտուրայի զազաթներին ու
ժողովուրդներին՝ իրենց յերջանկու-
թյան մասին ունեցած թաղնված յե-
րազանքների խորը բմբունման, անձ-
նագոհ կերպով, առանց մնացորդի
իրենց բոլոր ուժերը նախընտրե-
լով կամուսնի զործին և դրա մեջ են
տեսնում իրենց բարձր գոհացումը :

Հենց միայն սա վկայում և աշն
մասին, վոր կամուսնի զործն իր
փախկառար հաղթանակի ճանապարհ-
ներն Ե :

Լենինից հետո Գորկիու մահն տ-
մենածանր կորուստն և մեր յերկրի
համար ու մարդկության համար :

Մեր ուժն աշն և, վոր խորհրդա-
յին յերկրի ժողովուրդը, վորին նը-
վիրել Եր Գորկին իր վողջ մեծ տա-

ղանդը, մեծ սիրտը, արդեն կանգ-
նել և իր զորեղ վտաքերի վրա, առ-
սկարեղ և սովել իր անսահման ուժի-
րի ու տաղանդների աճմանը և զրա-
նով իսկ հաղթականորեն մարմնա-
վորում և կյանքում մարդկության
լավագույն ներկայացուցիչների հայ-
սերն ու յերայները:

Մինչև վերջին շունչը, Գորկին
միևնույն զգացմունքներով ու միև-
նույն մտքերով և՛ր ապրում նրանց
հետ, ովքեր այժմ աջդարձի խան-
դավառությամբ Լենինի — Ստալի-
նի կուսակցության ղեկավարու-
թյամբ, սոցիալիստական նոր հա-
սարակցություն և՛ Վատուցում: Նրա
աչքերը մինչև կյանքի վերջին ո-
րեկը/ փայլում էին պայքարի և աշ-
խատավորների թշնամիների, Փա-
շիսաների, մյուս բոլոր հա-
րըստահարողների, կուլտուրան խեղ-
դողների ու պատերազմի ճըր-
ձիղների նկատմամբ անհաշտու-
թյան կրակով: Մեր յերկրում աշ-
խատավորների ձեռք բերած յարա-
բանչյուր չհաջողությամբ, ստախո-

նույնականների հաջողություններով,
կանանց շարժման նոր ձևերով, բեր
քի ու աշխատանքի արտադրողակա-
նության աճամբ, թշնամու բան-
ասրկությունների ու նենդություն-
ների մերկացմամբ և յերկրի պաշտ-
պանունակության ամրացմամբ ու ա-
ռանձնապես մասսաների կուլտուրա-
կան աճամբ, նա հրճվում էր վոր-
պես հրարորրոք պատանի և վորպես
խմաստուն հայր:

Ընկ. Վ. Մ. ՄՈԼՈՏՈՎԻ
ճառից, արտատառված ԽՍՀ
Միության Ժողկոմխորհի և
Համկ(բ)Կ կենտ. Կոմիտեյի կող-
մից Մոսկվայի Կարմիր հրա-
պարակում, Ա. Մ. Գորկու
հիշատակին նվիրված ռզո մի-
տինգում, 20 հունիսի 1936 թ.

«Խորհրդ. Հայաստ.»

1936, № 142

— Խ ս ս ք ի հ ա ն ճ ա ր ե ղ
ա ր վ ե ս տ ա ղ ե տ ե ր :

Նրա զբքերում ու յիշատակում
կերտված պատկերները հասեյ են
և հասնում են տասնյակ միլիոնա-
վոր մարդկանց զգացմունքի ու զի-
տակցության ամենախոր ծալքերին :
Գորկու պատկերած մարդիկ կար-
ծենա կենդանի կանդնած մեկ յուրա-
քանչյուրի աչքի առջև, ով թեկուզ
մի անգամ կարդացել և նրա ստեղ-
ծագործությունները : Նա ունեյր
արծաթի սրատես աչք, ինչպիսին
սրտամությունը տալիս և արվեստա-
դետին հարյուր տարին մի անգամ :
Նրա յերկերի լեզուն պաղպ է և ժո-
ղովրդական, ինչպես կարող և վսե-
մորեն պարզ լինել միայն պատմու-
թյան ընտրյալ զրոյի լեզուն : Նա
կարողանում էր հրաշալիորեն տես-
նել և հանճարեղորեն պարզ, զեղար
վեստական ձևով ընդհանրացնել իր
տեսածը, հաղորդել ժողովրդական
մաստաւին աշուղես, վոր սեյր ու ա-
տելություն վառի նրա մեջ դեպի

իր ստեղծագործությունների հերոսները :

.

Շրջապատված լինելով ամբողջ խորհրդային ժողովրդի և բոլոր աշխատավորների սիրով, վարոնց անձնուրաց բարեկամն և յեղեղ նա, Ալեքսեյ Մաքսիմովիչը մինչև իր վերջին շունչը մնաց վորպես Մարքսի-Ենգելսի - Լենինի - Ստալինի գործի բոցաչոռնչ ու հավատարիմ մարտիկը, համունիզմի մարտիկը, մեր եպրիսայի շատ զրական անմահ հիշատակարանների նախաձեռնողն ու ստեղծագործողը :

«Պրավդայի» 1936 թ. հունի 19-ի՝ «Պրոլետարիատի մեծ արվեստագետը» առաջնորդողից :

«Սորհրդ. Հայաստ.»
1936 № 141.

խոսքի համաշխարհային արվեստագետներից առաջինը, մեծադույններ, վերը ճանաչարհ եր հարթում պրոլետարական հեղափոխության համար, վերը նախարարել եր նրան իր ուժերը, իր փառքի հեղինակությունը և կյանքի ձոխ փորձը, մի մարդու, վերը մանուկ հասակից ճաշակել եր ստրկացված պրոլետարիատին վիճակված աղքատությունն ու անարդանքը Դանտեյի նման, Գորկին դուրս յեկավ զԺողովրդից, բայց նա միայնակ դուրս չեկավ աշխատանքից: Նա իր հետ տանձնակ նա փրկեց տառապանքի իր ընկերներին:

Վաչ մի մեծ գրող ամենի բարձր դեր չի խաղացել: Գորկին ԽՍՀՄ-ում գերազույն ղեկավարն եր գրականության, արվեստի ու գիտության: Նա նրանց առաջնորդն եր, նրանց պահանջկոտ հսկիչը, նրանց պաշտպանը:

Նա իր լայն միտքը և իր անհուն բարությունը տվել եր խորհրդային

կառավարութեանը, փոքր խորապես
հարկում եր նրան և փոքի առաջնորդ-
ները նրա սիրելի բարեկամներն և-
յին:

Նա վախճանվեց հենց այն պահին,
յերբ ավարտվեց խորհուրդների հաղ-
թանակը պտակող դորժը՝ հոյակապ
սահմանադրութեանն ստեղծելու դոր-
ժը, ամենամարդկայինը և ամենաա-
զատն այն բոլորից, փոքր յերբեիցե
ունեցել և փորեն ժողովուրդ:

ՌՈՄԵՆ ՌՈՒԱՆ

Հայաստանի
1936, № 143

Գորկին պրոլետարական գրակա-
նության զարդն ու պարծանքն է:

Ս. Շահումյան

ԱԼԵՔՍԵՅ ՄԱՔՍԻՄՈՎԻՉ

Գ Ո Ր Կ Ի

(Համառոտ կենսագրություն)

Պրուկնտարական մեծ գրող Ալեքսեյ Մաքսիմովիչ Գորկին ծնվել է 1868 թվականի մարտի 16-ին (հին տոմարով) : Նիժնիյ Նովգորոդում :

Գորկին մեծանում էր իր պապի Նիժնիյ Նովգորոդի փոքր ներկատան տիրոջ մոտ : Նրա պապը, Կաչիրինը «մարդ էր գարշակ» բուրլակ ներկից : Բայց չուտով անհաջողությամբ հանդիպեց և հիմնովին քայքայվեց :

Գորկուն ևս 10 տարեկան հասակից ուղարկում են «մարդ դառնալու» : Սկզբում նա ծառայում է կոշկեղենի խանութում փորպես աշկերտ, ապա գծադրիչի մոտ փորպես աշկերտ, փորակող նա փոխարինում էր և՛ դոնատյանին, և՛ դայակին, և՛ սպասուհուն :

Սակայն չահապորժման այդ ծանր պայմաններում, Գորկին ճանապարհ

Հարթեց իր համար դեպի գիրքը և նրանում տառապանքով կարդալու տենչն անսահման հաճույք ու բախտաբերական զգացումներ րեբեց նրան։ Քաղքենիների տանը գիրքը հալածվում էր փոքրիկ փնտառար դրաղմունք։

Այնուհետև Գորկին ծառայում է չոգենափում փոքրիկ խաչարարի աշկերտ, սրբապատկերների խանութում փոքրիկ գործակալապար, սրբանկարչութեան արհեստանոցում փոքրիկ աշկերտ, կապալառուների մոտ փոքրիկ տոննապետ, տոնավաճառի թատրոնում փոքրիկ ստառիստ։

Նա վորոշում է թողնել Նիժնին և Կազան ուղևորվել, գաղտնի հույս փայտաշենով, թե իր համար ճանապարհ կհարթի դեպի ուսումը։ Նա յերազում էր Կազանի համալսարանի մասին։

Կազան դալուց հետո, պարզվում է, Վոր համալսարանի մասին մտածելի անգամ ավելորդ է։ Դարձյալ սկզբում են գոյութեան միջոցների հուսակառուր վորոշումներ։ Գորկին աշխատում է նավահանգստում վոր-

սկես սղոցող ու բեռնակիր ու ապ-
րում և «բոսյակներին» հետ, մարդիկ,
վորոնք հետաքրքրում են նրան Վե-
րենց թշնամական վերաբերմունքով
զեպի քաղքենիական, կոպեկանոց
կենցաղը և իրենց անհոգ վերաբեր-
մունքով զեպի սեփական բարեկեցու-
թյունը:

Կտպանում նա բաղխվում և նաև
իր համար մի նոր միջավայրի հետ՝
Կադանի սաղիկալ տրամադրություն-
ներով համակված յերիտասարդու-
թյան, զլխավորապես ուսանողների
հետ: Գորկին ներկա չէ լինում նրանց
աղմկալից հավաքութեներին և լավ
չի հասկանում նրանց վեճերը: Սա-
կայն նա հասկանում և մի բան՝ կան
մարդիկ, վորոնք սլափափափում են
կյանքը զեպի լավը փոխելու:

Փոխել կյանքը զեպի լավը—դրան
Գորկին ուզում եր ձեռնամուխ լինել
անմիջապես: Աշխատանքի մտնելով
հրաշակեղենի արհեստանոցը՝ աշխա-
տանքի հրաշային սլայմաններով նա
փորձում և ոգտվել բանվորների զայ-
րութից և կաղմակերպել դործադու-
լի նման մի բան:

Այդտեղ անհաջողութեան հանգիստ
պելով Գորկին հեռանում և արհեստանոցից, նորից թափառում և, անցնելով տեղից-տեղ, նորից՝ աշխատում և փորպես բեռնակիր, ծառայում և փորպես պարտիզան ու դրոնադան, մանում և անդրեպրենյորի մոտ փորպես խմբի յերդիչ: Մարդկանցից կտրված լինելը, միայնակութիւնը, կյանքի խճճվածութիւնը պատանի Գորկուն հասցնում են ինքնասպանութեան փորձի դուռը: Բարեբախտաբար, կրճքին ուղղված զնդակը մահացու չէր և Գորկին առողջացավ «յերկար, համառ կյանքի համար»:

Նա ձկնորսութիւն և անում կասպից ծովում, ծառայում և յերկաթուղում փորպես գիշերապահ ու կշռող: 1891 և 1892 թվականներին նա չրջում է Պոլսոյ թիկն, Դոնը, Ուկրաինան, Բեսարաբիան, Ղրիմը և Կովկասը, ստանալով տպավորութիւնների հսկայական պաշար և անսպառ նյութ՝ հետագայի իր պատմը վածքների համար:

Բնակութիւնն հաստատելով Թիֆ-

լիտում և աշխատանքի մտնելով յերկաթուղային արհեստանոցները, Գորկին բարեկամանում և իրեն մերձավոր բանփորական յերիտասարդությանը շրջանի հետ և, մի քանի րնկերների հետ միասին, կազմակերպում և պրոպագանդիստական մի խմբակ, ուր հաճախում են յերկաթուղային բանփորները և ուսանող յերիտասարդությունը:

Գորկին հենց Թիֆլիսումն էլ գրում և իր առաջին պատմվածքը «Մակար Չուգրան»:

Նիժնիյ վերադառնալով և աշխատելով մի փաստարանի մոտ, Գորկին մի շարք պատմվածքներ և գեղեղում տեղական թերթերում: Պատմվածքներից մեկի վրա ուշադրություն և դարձնում գրող Կորոլենկոն, վրն այդ ժամանակ ապրում էր Նիժնիյում: Նա գտնում և յերիտասարդ գրողի ուշադիր ղեկավարը՝ նրա գործունեյության առաջին քայլերի ընթացքում: Հենց նա էլ տպում և «Ոչուսսկոյե Բոդոտստոլո» ժուրնալում Գորկու առաջին մեծ պատմվածքը՝ «Չեկաչը», և այդ ժամա-

նակից ի վեր Գորկին հայտնի չե-
ղառնում ընթերցողների լայն շրջ-
աններում :

Առաջին սոմանտիկ յերկերին—
«Մահար Զուգրային», մի լեզենդին
այն մարդկանց մասին, վորոնք մա-
հր դերադասել են ստրկությանը,
«Բաղէյի յերգը» գրվածքին, վորը
փառաբանում է «քաջերի խենթու-
թյունը», «Պառավ Իզերգիլին» հա-
ջորդեցին նաև ուսելիստական պատ-
մըվածքներ, «Նախկին մարդիկ»,
«Զանճրույթից», «Կիրիլիկա» և այ-
լքն, վորտեղ կծու վերլուծման է
յենթարկվում դասակարգային հա-
սարակությունը նրա չահագործական
եյությամբ, մի հասարակություն,
վորին գլխավորում է ազահ վաճա-
ռականը և վորտեղ ստրկամտություն
է անում նրան հլու—հնազանդ քաղ-
քենին : Իսկ «Վարինկա Ուեսովա»,
«Զարձաճիները», «Մատանայի մա-
սին», «Դարձյալ սատանայի մասին»
սրտամվածքները սատտիկ կերպով
հարկածում են անգոր ու անճարակ
լիրերալ ինտելիգենցիային, վորը
յերկատվել էր իր ձգտումներում :

Այդ բոլոր պատմվածքները մեծ դեր
խաղացին 90-ական թվականներին
հեղափոխական վերելքի պատմու-
թյան մեջ, ոչնչելով հասարակու-
թյան հեղափոխական տարրերին՝ ա-
վելի պարզորոշ կերպով տեսնելու
դասակարգային թշնամուն և պայ-
քարի վողեհնչելով սոցիալական հա-
սարակարգը փոխելու համար:

Բանվորների ու հեղափոխական
յերիտասարդության մեջ Գորկու ու-
նեցած լայն հեղինակությունը ցարա-
կան կառավարությանը դրդեց մի-
ջոցներ փնտռել նրան «վնասազերծ»
դարձնելու համար: 1901 թվականին
Գորկուն ձերբակալեցին և արտաք-
սեցին գալառական Արդամաս քա-
ղաքը, փորպեսզի հեռացնեն «անհան-
դիստ» գրողին դործարանային կեն-
տրոններից: Այդ հանդամանքը չկրտ-
րեց, իհարկե, Գորկու կապը կու-
սակցական կազմակերպություններից
և 1902 թ., աքսորից վերադառնա-
լուց հետո, նա կազմակերպված
կերպով կապվում է հեղափոխական
սոցիալ-դեմոկրատիայի հետ, նրա
«Խսկրա» թերթի հետ, փորը ղեկա-

վարում՝ և ր Վլադիմիր Իլիչ Լենինը :
Մի տարուց հետո , սոցիալ-դեմոկ-
րատիայի այդ մասը կազմակերպեց
բուլճեիկների կուսակցությունը և
Գորկին ընդհուպ մտավ նրա աշխա-
տանքի շրջանակի մեջ : 1905 թվականի
փոթորկահույզ սրերին , Գորկին
հանդիսանում և «Նովայա ժիզն»
թերթի կազմակերպիչներից մեկը ,
փորը դառնում և բուլճեիկների ա-
ռաջին լեզու սրգանը և փաստորեն
խմբադրվում և Վ . Ի . Լենինի կող-
մից :

Գորկին մասնակցում և նաև Մոսկ-
վայի Դեկտեմբերյան ապստամբու-
թյան կազմակերպմանը , ողնելով
հեղափոխության սպառազինմանը և
մարտական դործողությունների ծա-
վալմանը : 1906 թվականի սկզբնե-
րին , կուսակցությունը նրան հանձ-
նարարում և Ամերիկա ուղևորվել
փող հավաքելու՝ հեղափոխությանն
ողնելու համար : Այդ ազիտացիոն
ուղևորության ընթացքում Գորկին
գրում և «Մայրը» , իր ամենախոշոր
ստեղծագործություններից մեկը :
Հայտնի չե , թե ինչպես և ղնահատել

Լենինը «Մայրը» գրվածքի հրատա-
րակումը և ինչպիսի նշանակութիւն
ունեցաւ նա ուսական ու արեւմտ-
յան սրբուհատարիատի համար: Արե-
մուտքում նա տարածւում ևր միլի-
ոնավոր օրինակներով, փորպես
բանփորական թերթերի հաւելլւած:
Ավելի բախտադուրկ ևր ուսւ ընթեր-
ցող բանփոր: Յարական կառավա-
րութիւնը յուրովի գնահատեց
«Մայրը»: Նա բռնադրաւեց այն ա-
ռաջին ժողովածուն, փորտեղ լույս
ևր տեսել գրվածքի սկիզբը, մյուս-
ների միջից դուրս հանեց հակայա-
կան հատվածներ և բոլորովին թույլ
չովեց առանձին հրատարակել, այն-
պես փոր «Մայրը» ամբողջական
ձևով լույս տեսաւ Ռուսաստանում
միմիայն 1917 թվականի հեղափո-
խութիւնից հետո: Ռեակցիայի հար-
ձակումը հարված հասցրեց նաե Գոր-
կու մյուս ստեղծագործութիւննե-
րին: Նրա մի շարք պատմվածքներն
ընդհանրապես չեղին կարող լույս
տեսնել Ռուսաստանում, այն և՛
«Հունվարի 9-ը», «Պատրուլը»,
«Պատմվածքից», «Ռուսական թա-

դավորը» : «Թշնամիները» պիեսը տպվեց , բայց «անպայման արդելված» բեմադրելու համար : Նույն պատճառով չէր կարող բեմադրվել նաև «Վերջինները» պիեսը , իսկ «Ավելորդ մարդու կյանքը» պատմվածքից , վորը պատկերում էր պահնորդական բաժնի որդանների գործունեյությունը , թույլատրվեց տպագրել միմիայն սկիզբը : Ռեակցիան վրա հասնելուց հետո , Գորկին անցնում է քաղաքական փոսրանդիությանը և , բնակություն հաստատելով Իտալիայում , շարունակում է աշխատել նոր ստեղծագործությունների վրա :

1909—1910 թվականներին տպվեցին նրա «Ոկուրով քաղաքը» , «Մատվեյ Կոժեմյակինի կյանքը» հրաչալի պատմվածքներ քաղքենիական կյանքի մասին : Այդ ժամանակից ի վեր «Ոկուրովչինան» դառնում է այն ըթամիտ , ճահճացած ուժի հասարականունը , վորը կաշկանդում էր հին Ռուսաստանը և դանդաղեցնում էր նրա ամեն մի առաջընթացը : Յեվ ապա , կարծես ի հակակշիռ դրան ,

Գորկին գրում է իր կենսուրախ «Հե-
քիաթներն Իտալիայի մասին», պրո-
լետարական համերաշխության մա-
սին, աշխատանքի պաթոսի մասին:

Յերբ, գեակցիան թուլանալուց հե-
տո, բուլչեիկներին հաջողվեց նորից
կազմակերպել լեզալ «Զվեզդա» թեր-
թը, Գորկին մի քանի պատմվածք-
ներ գետեղեց նրա մեջ և Լենինը
1912 թվականին նրան գրեց՝ «Հոյա-
կապ «Հեքիաթներով» դուք չառ և
չառ ողնեցիք «Զվեզդային» և դա-
ինձ չափազանց ուրախացնում ե...»

1913 թվականին Գորկին խմբա-
գրում է բուլչեիկյան «Պրոսվեչե-
նիե» ժուրնալի գրական բաժինը և
այդ թվականից սկսում է իր ինք-
նակենսադրական տրիլոգիան՝ «Ման-
կությունը», «Մարդկանց մեջ» և
«Իմ համալսարանները»: Դա հե-
քիաթային եպոպեյն եր այն մար-
դու, վորն ստեղծագործական կամ-
քով հաղթահարում է սկուրովյան
մթին կենցաղը:

«Արտամանովների գործը», վորը
լույս տեսավ արդեն հեղափոխու-
թյունից հետո, արդեն այլ սյուժետ

ունի: Դա կապիտալիստական մի
տոհմի՝ Արտամանովների պատմու-
թյունն է, վորոնց դործը քայքայ-
վում է բանվոր դասակարգի դար-
դացմանն ու աճմանը դուզընթաց:

Այդ պրոցեսը ընդհուպ մինչև հե-
ղափոխությունը, վորը հիմնադա-
տակ կործանեց Արտամանովների
դործը, կապիտալիզմի դործը, Գոր-
կին ցույց է տվել սոցիալական դար-
մանալի ճիշտ վերլուծմամբ: Վեր-
ջին տարիներին է պատկանում նաև
մի չափարտված աշխատություն՝
«Կլիմ Սամզինի կյանքը» վեպը: Դա
Ռուսաստանի վերջին տասնամյակնե-
րի մտավոր ու սոցիալական կյան-
քի հանրադրումարն է: Դա մի պոլե-
միկ դործ է՝ վերին աստիճանի սուր
սատիրայով:

Խորհրդային իշխանության տա-
րիներին Գորկին տվել է հսկայական
թվով հոգվածներ, վորտեղ հանդես
է դալիս վորպես աշխարհիս առաջին
պրոլետարական պետության պաշտ-
պան, մերկացնում է նրա զրպար-
տիչներին, քարոզում է խորհրդա-

լին իշխանության հսկայական նը-
վաճումները :

Իբ հիանալի կյանքի հետադա րո-
յութ ասորիները Գորկին նվիրում և
հասարակական — քաղաքական յե-
ռույն , բազմապիսի գործունեյու-
թյան : Խորհուրդների համամիութե-
նական 5-րդ համագումարում նա
ընտրվում և ԽՍՀՄ-ի Կենտգործկոմի
անդամ : Գորկին , վերադա ԽՍՀ Մի-
ության Խորհրդային գրողների մի-
ության վարչության նախագահ ,
չառ ժամանակ և ուժ և նվիրել
խորհրդային այնպիսի գրականու-
թյուն ստեղծելու գործին , վորն ար-
ժանի լինի մեր մեծ դարաշրջանին :
Նրան և պատկանում «Քաղաքացիա-
կան կռիվների պատմություն» ,
«Ֆարրիկների ու գործարանների
պատմություն» ստեղծելու նախա-
ձեռնությունը , վորոնց ևջերում
պատկերավորվում և բանավոր դասա-
կարգի ու մեր յերկրի բոլոր աշխա-
տավորների կյանքն ու հերոսական
պայքարը հանուն իրենց ազատադըր-
ման , հանուն սոցիալիզմի :

«Ընկեր Գորկին , — գրում և Լե-

նինք 1909 թվականին, — իր գեղար-
վեստական մեծ յերկերով իրեն կա-
ռեց Ռուսաստանի և ամբողջ աշ-
խարհի բանավորական շարժման հետ» :
Շնորհիվ հեղափոխական սրտընտա-
տարիատի և նրա ավանդարդի հետ
ունեցած այդ հարապատ կապի, Գոր-
կին նոր ուժեր և հավաքում և յե-
րկտասարդական փոքերությամբ
հանդես գալիս աճող պատերազմա-
կան փառնույի դեմ, դայրույթով հար-
ձակվում և պատերազմի հրձիգների
դեմ, սրկում և թշնամիների դիմա-
կը, մերկացնելով Փաշիգմի իսկական
դեմքը :

«Ասքսիմ Գորկու անունը, — գը-
րում եր Համ. Կ(բ)Կ Կենտրոնական
Կոմիտեն, սրտընտարական մեծ գրո-
ղի գրական — հեղափոխական-մար-
տական դործունեյության 40-ամյա-
կի առթիվ ուղարկած իր հեռագրի
մեջ, — թանդ և ու մոտիկ խորհրդ-
դային յերկրի աշխատավորների հա-
մար, և մեր յերկրի սահմաններից
դուրս, փորպես մեծագույն արվես-
տադետի — հեղափոխականի, — ցա-
րիգմի դեմ, կապիտալիզմի դեմ,

հանուն միջազգային պրոլետարական հեղափոխության, հանուն կապիտալիզմի լծից բոլոր յերկրների աշխատավորների ազատադրման մարտընչոյի սնունդը»:

Իր դասակարգի փառապանծ մարտիկ Գորկին իր կյանքն ու ստեղծագործությունը նվիրեց «հուրախություն բոլոր աշխատավորների և ի տարսափ բանվոր դասակարգի թրշնամիներին» (Ստալին): Մեծագույն արվեստագետ — ռեալիստ, հրաբուրբոք հեղափոխական Գորկին իր տաղանդի ամբողջ ուժով, իր վոյժ կյանքի ընթացքում, հաստատում էր մարդու փորպես յերկրի ամենազեղեցիկ ու ամենաաքանչելի յերևույթի մեծագույն կոչումը:

Ա. Մ. Գորկու զբաղեցրած ամենահարուստ ժառանգությունը կապահովի անդասակարգ սոցիալիստական հասարակության կուլտուրայի զանձարանում, հասարակության, վոր ստեղծում են միլիոնները՝ սոցիալիզմի հանձարեղ ճարտարապետ ընկեր Ստալինի ղլխավորությամբ:

«Խորհրդ. Հայաստ.»

1936, № 140, էջ 2.

ՄԱՔՍԻՄ ԳՈՐԿՈՒ

Գ Ե Ղ Ա Ր Վ Ե Ս Տ Ա Կ Ա Ն
ՅԵՐԿԵՐԸ

Ը ն ա ի ր յերկեր: Հատոր 1—3.
Թարգ. Արազի: Յերևան—Մոսկ-
վա, Պետ. հրատ. 1932—1937.

Հատոր 1. Մանկություն: 233 էջ:

Հատոր 2. Գաղափարական մեջ: 343 էջ:

Հատոր 3. Իմ համարարանները: 156 էջ:

Պ ա տ մ վ ա ծ ք ն ե ր: Հատոր
I—II. Խմբ. Ստ. Զորյան: Յեր.,
Պետ. հրատ. 1928. 130+110 էջ:

Հատոր I. Մաքսիմ Գորկի: [Կյանքը և
գրական գործունեությունը]:— Մի ան-
գամ աչնանը: Թարգ. Ստ. Շահումյան.
— Իմ ուղեկիցը: Թարգ. Ա. Արայան:—
Ընթերցող: Թարգ. Զ. Զամբազյան:—
Տափաստանում: Թարգ. Զ. Զամբազ-
յան: — Զանձրույթից: Թարգ. Զ. Զամ-
բազյան: — Ընկերներ: Թարգ. Զ. Զամ-
բազյան:

Հատոր II. Դանկոյի սիրտը: — Բուկա: —
Խանը և իր վորդին: — Զարաճճի:—
Զելիաչ: — Արխիպ սրտը և լենկան:

Հ ե ք ի ա թ ն ե ր: Խմբ. Սիմա-
կի: Յեր., Պետ. հրատ. 1928.
48 էջ:

Բ ո Վ ա ն դ . Հեքիաթ : Թարգ . Ազ-
ման : — Ամեն տեղ է : Թարգ . Սիմակ : —
Մարդը : Թարգ . Ա . Տ . — Հովնանյան : —
Զատկվա Հեքիաթ : Թարգ . Սիմակ : —
Կյանքի Հեքիաթներից : Թարգ . Սիմակ :
— Ընկեր : Թարգ . Ա . Տ . — Հովնանյան : —
Հեքիաթ : Թարգ . Ա . Մուսկյան :

Պ ա տ մ Վ ա ծ ք ն ե ր : Գրքույկ
Ա—Բ : Թարգ . Զ . Զամբաղյանի :
Թիֆ . 1904 . 80 + 47 էջ :

Գրքույկ Ա . Մաքսիմ Գուրկի : (Կենսագր .) : —
Ընթերցող : — Տախտատանում : — Զանձ-
բույթից :

Գրքույկ Բ . Մի անգամ աշխանք : — Սանք և
իր վորդին : — Ընկերներ :

Կ Լ Ի մ Սամգինի կյանքը : (Քառա-
սուն տարի) : Վեպ : [Հատոր] I .
Թարգ . Ա . Աթայան : Յերեան—
Մոսկվա , Պետ . հրատ . 1935 . 574
էջ :

Մ Ի անգամ աշխանք . . . | Պատմվածք | :
Թարգ . Ս . Շահումյան : Թիֆ .
1901 . 18 էջ :

Մ ա յ ր ր : [Վեպ : Գիրք 1] . Թարգ .
Ռ . Քաթանյան : Մոսկվա , «Մուրճ
և մանդաղ» հրատ—չություն :
1923 . 309 էջ :

- Յ Լ Բ Կ Ո Ւ սկսումվածք: Թարգ .
Հակոբ Հակոբյանի: ԹԻՖ ., Հրատ .
տպագրական բանկորների:
1914 . 15 Էջ:
- Ա մ ա յ Ի դաշտում: [Պատմվածք]:
Թարգ . Սարգիս Մ .-Իսահակյան:
Ազեք-պոլ: 1902 . 31 Էջ:
- Չ Լ Լ Կ ա շ Լ Հին ժամանակի սկսում-
մություններ: [Պատմվածքներ]:
ԹԻՖ . 1903 . 86 Էջ:
- Դ ա ն Կ Ո յ Ի սիրտը: Պառալ Ի-
դերդիշի գրույցներից: [Պատմ-
վածք]: Թարգ . Արշակ Աթայան:
ԹԻՖ . 1904 . 16 Էջ:
- Ի մ ուղեկիցը: [Պատմվածք]: Թարգ .
Արշակ Աթայան: ԹԻՖ . 1904 . 63
Էջ:
- Չ ա ր ա ճ ճ Ի: [Պատմվածք]: Թարգ .
Արշակ Աթայան . Ս .-Պետեր-
բուրգ: 1905 . 45 Էջ:
- Յ Լ Բ Ի տ ա ս ր դ գրողը: Մար-
դը: [Պատմվածքներ]: Մոսկվա ,
ԽՍՀՄ Ժող . Կենտր . Հրատ .
1926 . 35 Էջ:
- Ք ո ա ն Վ Ե ց Լ մեկ: [Պատմվածք]:
Մոսկվա , ՀԽՍՀ Պետ . Հրատ .
1926 . 29 Էջ:

Ա Ր Մ Մ Ս Ս Վ Ս Ր Ր : [Պատմ-
վածք: Թարգ. Ա. Տեր-Հովնան-
յան]: Մոսկվա, ԽՍՀՄ Ժող.
կենտ. հրատ. 1927, 55 էջ:

Մ Ր Ր Կ Վ Տ Ս Վ Ի Ե Ր Վ Ր : Բաղեյի
յերգը: Ընկերը: Ծերունին:
[Պատմվածքներ]: Մոսկվա, ԽՍՀՄ
Ժող. կենտր. հրատ. 1927. 23 էջ:

Պ Ե Զ Կ Ս Վ Ր : [Հատված «Մաքսիմ
Գորկու կյանքը» դրքից]: «Թարգ-
մանական պատմվածքներ» դր-
քույկում: Պրակ 1-ին, Յեր.,
Պետ. հրատ. 1929, էջ. 3—18.

ՇԱՀՈՒՄՅԱՆ, ՍՏ. և ՄՌԱՎՅԱՆ, Ա. Մաք-
սիմ Գորկի: (Թարգմանություն-
ներ և հոդվածներ): Յեր., Պետ.
հրատ. 1936. 120 էջ:

Բ Ս Վ Ս Ն Ղ. Յերկու խոսք: Գ.
Հովնան: — Թարգմ. Վ. Ս.
Ի յ ու ն ն եր: Մի անգամ աչնանը:
Թարգ. Ս. Շահումյան: — Հեքիաթ:
Թարգ. Ա. Մուսվյան: — Հեքիաթի
Թարգ. Ա. Մուսվյան: — Հ ո ղ Վ Ս Տ-
ն եր: Ս. Շահումյան: Մ. Գորկու մա-
սին: — Ա. Մուսվյան: Գորկու հեքիաթ-
ները:

ՄԱՔՍԻՄ ԳՈՐԿՈՒ

ԳՐԱԿԱՆ-ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՆ ՈՍԱԿԱՆ

ԳՐՎԱԾՔՆԵՐԸ

Խ " ր չ ր Գ ա յ ի ն Կրակահոս-
թյան մասին: Ձեկուցում խոր-
հրդ. Կրողներին համամիութ.
1-ին համագումարում: Յեր.,
Պետ. հրատ. 1934. 189 էջ:

Վ Լ ա Գ ի մ ի ր Իւլիշ Լենին:
Թարգ. Գ. Աբովի: Յեր., ՀԿ(բ)Կ
ԿԿ ազխտ-բաժին: 1924. 15 էջ:

Ն ո ւ յ ն ք՝ Թարգ. Վ. Փ. Յեր.,
Պետ. հրատ. 1931. 86 էջ:

Ա մ ր ո Գ ջ աշխարհի բանվորները
և գյուղացիները պետք է ազա-
տեն իրենց կապիտալի իշխանու-
թյունից: Մ. Գորկու. Կիմումը
բանվորներին և գյուղացիներին:
Կրասնոգար: 1930. 8 էջ:

Յ ե թ ե Թշնամին անձնատուր չի
լինում նրան վռնչացնում են:—
Բանվորներին և գյուղացիներին:
Յեր., Պետհրատ: 1930. 16 էջ:

Մ ա ք Է ր: Թարգ. Հով. Ստեփան-
յան: Շուշի: 1903. 18 էջ:

Ֆ ո ռ մ ա լ ի դ մ ի մ ա ս ի ն : « Խոր-
հրդ . Հայաստ . » 1936 , № 87 ,
Էջ՝ 3—4 .

Գ ռ ա կ ա ն բարբերի մասին : « Խոր-
հրդ . Հայաստ . » 1934 , № 141 ,
Էջ՝ 2—3 .

Կ ն ո ջ մ ա ս ի ն : « Խորհրդ . Հայաստ . »
1934 . № 109 , Էջ՝ 2—3 , № 210 ,
Էջ՝ 2—3 .

Մ Ե ն ք պեաք և հիշենք թե ինչ-
պես եր վերաբերվում լեզվին Լե-
նինը : « Խորհրդ . Հայաստ . » 1934 ,
№ 48 , Էջ՝ 2 .

Մ Ե ծ ճ չմարտության տարածողնե-
րը լինել : Մ . Գորկու յեւույթը
Քաղբաժինների թերթերի խմ-
բադիրների խորհրդակցությանը :
« Խորհրդ . Հայաստ . » 1933 , №
201 , Էջ՝ 2—3 .

Հ ա ն ռ ի Բարրյուսի մահվան առ-
թիվ : « Խորհրդ . Հայաստ . » 1932 ,
№ 202 , Էջ՝ 1 .

« Զ ի ն վ ո ռ ա կ ա ն ղ աղափար-
ների » մասին : « Խորհրդ . Հա-
յաստ . » 1932 , № 224 , Էջ՝ 2 .

ԽՍՀՄ « մեխանիկական քաղաքացի-

ներին» : «Խորհրդ . Հայաստ .»
1928 , № 241 , № 242 .

Հ ա ղ Թ ա չ ա ը ե ն ք բնության
տարերքն ու անցյալի տարերքը :
(Դնեպրոստրոյի բացման առ-
թիվ) : «Խորհրդ . Հայաստ .»
1932 , № 243 . էջ՝ 1 .

ԻՆՁ ԿԱՐԴԱՆ

Մ Ս Ք Ս Ի Մ Գ Ո Ր Կ Ո Ի
ՄԱՍԻՆ

Լ և ն ի ն ը՝ Մաքսիմ Գորկուն: [Նա-
մակ, գրված 16/XI 1909 թ.]:
«Խորհրդ. Հայաստ.» 1932, №
224, էջ՝ 1.

Լ և ն ի ն ը և Մաքսիմ Գորկին:
«Խորհրդ. Հայաստ.» 1932, №
224, էջ՝ 1.

Ք ա ո ա ո ու լ ն տարվա ծառայու-
թյուն պրոլետարական հեղափո-
խությանը: («Պրավդա»-ի ա-
ռաջնորդողը, համառոտած):
«Խորհրդ. Հայաստ.» 1932, №
226, էջ՝ 2.

ՈՏԵՑԿԻ, Ա. Մաքսիմ Գորկի: (Ճառ՝
արտասանված Մ. Գորկու գրա-
կան-հեղափոխ. 40-ամյա հոբել-
յանի առթիվ կայացած հանդի-
սավոր նիստում): «Խորհրդ.
Հայաստ.» 1932, № 320, էջ՝ 2.

ԿԻՐՊՈՏԻՆ, Վ. Գորկին — պրոլետա-
րիատի մեծ արվեստագետ: «Գր-
ական թերթ»: 1932, № 21, էջ՝
1—2.

ՌՈՒԱՆ, ՌՈՄԵՆ : Մաքսիմ Գորկին հար-
վածային : «Խորհրդ. Հայաստ.»
1932, № 224, էջ՝ 2.

ԿԱՇԵՆ, ՄԱՐՍԵԼ : Սովորեցեք Գորկուց :
«Խորհրդ. Հայաստ.» 1932, №
224, էջ՝ 2.

ՊԱՎԼԵՆԿՈ, Պ. Ռուսական դրականու-
թյան դորեկիական շրջանը : «Խոր-
հրդ. Հայաստ.» 1932, № 225,
էջ՝ 2.

Վ ՝ Ն Ղ Ն Լ Յ Ն Գորկուն : [Առաջ-
նորդող] : «Խորհրդ. Հայաստ.»
1932, № 224, էջ՝ 1.

Պ Ր Ն Լ Ե Պ Վ Ր Ի Ս Տ Ի Մ Ե Ծ Վ Ր-
վեստավետը : («Պրավդա»-ի հու-
նիսի 19-ի առաջնորդողը) : «Խոր-
հրդ. Հայաստ.» 1935, № 141,
էջ՝ 1.

ՄՈՒՏՈՎ, Վ. Մ. Ճառ՝ Մաքսիմ Գոր-
կու թաղման առթիվ : «Խորհրդ. Հայաստ.» 1936, № 142, էջ՝ 1.

ԲՈՒԼԳԱՆԻՆ, Ի. Ճառ՝ Մաքսիմ Գորկու
մահվան առթիվ : «Խորհրդ. Հա-
յաստ.» 1936, № 142, էջ՝ 1.

ՏՈՒՍՏՈՅ, ԱԼԵԲՍԵՅ : Ճառ՝ Մ. Գորկու
թաղման առթիվ : «Խորհրդ. Հա-
յաստ.» 1936, № 142, էջ՝ 1.

Պ ր ո լ է տ ա ր ա կ ա ն զրահա-
նության մեծ վարպետը: [Առաջ-
նորդող]: «Խորհրդ. Հայաստ.»
1936, № 140, էջ՝ 1.

ԳՅՈՒԼԻ-ՔԵՎԵՍԱՆ, Հ. Մաքսիմ Գորկի:
«Խորհրդ. Հայաստ.» 1936, №
140, էջ՝ 2.

ՅԵՍԱՅԱՆ, ԶԱՔԵԼ: Մեր զրահանության
մեծ վարպետը: «Խորհրդ. Հա-
յաստ.» 1936, № 140, էջ՝ 2.

ԶՈՐՅԱՆ, ՍՏ. Սրաթուխ մրրկահավը:
«Խորհրդ. Հայաստ.» 1936, №
140, էջ՝ 3.

ԳՐՈՒԶԴԵՎ, Ի. Մաքսիմ Գորկու կյան-
քը ու արկածները: Յեր. Պետ.
Հրատ. 1928, 203 էջ:

ՇԱՀՈՒՄՅԱՆ, ՍՏ. և ՄՌԱՎՅԱՆ, Ա. Մաք-
սիմ Գորկի: (Թարգմանություն-
ներ և հոգովածներ): Յեր. Պետ.
Հրատ. 1936, 120 էջ:

Ք ո ղ ա ն զ.՝ Յերկու խոսք: Գ.
Հովնան: — Թ ա ր գ մ ա ն ու-
թ յ ու ն ն է ր: Մի անգամ, աշանը:
Թարգ. Ս. Շահումյան: — Հեքիաթ:
Թարգ. Ա. Մուսվյան: — Հեքիաթ:
Թարգ. Ա. Մուսվյան: — Հ ո ղ ա ծ-
ն է ր: Ս. Շահումյան: Մ. Գորկու մա-

սին: — Ա. Մառալյան: Գորկու հեքիաթ-
ները:

ՀՈՎՆԱՆ, ԳՈՒՐԳԵՆ: Ստեփան Շահում-
յանը և Մաքսիմ Գորկին: Յեր.,
Պետ. հրատ. 1934. 117 էջ:

Բ ո Վ ա ն զ.՝ Ս. Շահումյանը և Մ.
Գորկին: — Ստալին (Ստ. Շահումյան):
Գրական դիտողություններ Գորկու մա-
սին: — Լենին, Վ. Ի. Նամակներ Ստ.
Շահումյանին և Մ. Գորկուն:

Լենինը Մ. Գորկու մասին . . .	5
Վոդջույններ Մ. Գորկու դրա- կան-հեղափոխական դործունե- յության 40-ամյա հոբելյանի առթիվ	6—8
Ընկ. Ստալինի վոդջույնը	6
Համկ(բ)կ Կենտկոմի վոդ- ջույնից	6
ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի վոդ- ջույնից	7
Մոսկվայի ընկ. Ստալինի անվան Առաջին ավտո- դործարանի բանվորների վոդջույնից	8
Մ. Գորկու մասին	9—17
Համկ(բ)կ Կենտկոմի և ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի մա- հադիւր	9
Հատվածներ Վ. Մ. Մո- լոտովի հառից	10
Հատվածներ «Պրավդա»-յի առաջնորդողից	14

Հաստիքներ Ռոմեն Ռուլա-	
նի նամակից	16
Մ. Գորկու Համառոտ կենսա-	
գրութունը	18
Մ. Գորկու գեղարվեստական	
յերկերը	33
Մ. Գորկու գրական-հրատա-	
րակախոսական գրվածքները	37
Ինչ կարգալ Մ. Գորկու մա-	
սին	40

Պատվեր № 47

Գլավիտ № 2282

Տիրաժ 1500

Հանձնված է արտադրության 16/VI 1937 թ.

Ստորագրված է տպագրելու 20/VI 1937 թ.

ՀԿ(Բ)Կ ԿԿ հրատարակչության «Խորհրդա-
յին Հայաստան»-ի տպարան, Յերևան

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0045315

[124.]

352

9170 15 4.

А І
8мчѣ

Великий художник
пролетариата

МАКСИМ ГОРЬКИЙ